

Private Defense Industry and Global Security: The Role of Corporate Power in International Relations

Bakhodir SADIEV¹

The University of World Economy and Diplomacy

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2025

Received in revised form

5 September 2025

Accepted 10 October 2025

Available online

25 October 2025

Keywords:

Private defense industries,
global security,
corporate power,
international relations,
arms trade,
Lockheed Martin,
BAE Systems,
Rheinmetall,
military innovation,
lobbying,
ethical challenges

ABSTRACT

Private defense industries (PDIs) have emerged as key actors in global security and global affairs, transforming the traditional state-based model of military power. Companies such as Lockheed Martin, BAE Systems, and Rheinmetall are not only producers of advanced weaponry and defense technologies but also influencers of state policy, arms trade, and strategic alliances. This article examines the role of corporate power in international security, focusing on how PDIs shape international stability, conflict patterns, and geo-political competition. From a review of arms trade statistics, technological innovation, lobbying, and moral questions, the study outlines the two-faced role of PDIs: enhancing country defense capacities and raising questions of accountability, transparency, and private military power. The research identifies the increasing interdependence between states and non-state defense actors and proceeds to outline how corporate approaches contribute their share to shape current security settings and international relations.

2181-1415/© 2025 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol6-iss10/S-pp69-73>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Xususiy mudofaa sanoati va global xavfsizlik: korporativ kuchning xalqaro munosabatlardagi roli

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

Xususiy mudofaa sanoati,
global xavfsizlik,
korporativ kuch,
xalqaro aloqalar,
qurol savdosi,

Xususiy mudofaa sanoati (XMS) harbiy kuchning an'anaviy davlatga asoslangan modelini o'zgartirib, global xavfsizlik va xalqaro munosabatlarda asosiy ishtirokchilar sifatida paydo bo'ldi. Lockheed Martin, BAE Systems va Rheinmetall kabi kompaniyalar nafaqat ilg'or qurol-yarog' va mudofaa

¹ Master degree student, The University of World Economy and Diplomacy. E-mail: sadievbahodir007@gmail.com

Lockheed Martin,
BAE Systems,
Rheinmetall,
harbiy innovatsiyalar,
lobbichilik,
axloqiy muammolar

texnologiyalari ishlab chiqaruvchilari, balki davlat siyosati, qurol savdosi va strategik ittifoqlarning ta'sir o'tkazuvchilaridan hamdir. Ushbu maqola korporativ kuchning xalqaro xavfsizlikdagi rolini ko'rib chiqadi va XMS xalqaro barqarorlikni, mojaro shakllarini va geosiyosiy raqobatni qanday shakllantirishiga e'tibor beradi. Qurol savdosi statistikasi, texnologik innovatsiyalar, lobbichilik va axloqiy masalalarni ko'rib chiqish natijasida tadqiqot XMS larining ikki tomonlama rolini belgilaydi: mamlakat mudofaa salohiyatini oshirish va hisobdorlik, shaffoflik va xususiy harbiy kuch masalalarini ko'tarish. Tadqiqot davlatlar va nodavlat mudofaa subyektlari o'rtasidagi ortib borayotgan o'zaro bog'liqlikni aniqlaydi va korporativ yondashuvlar hozirgi xavfsizlik sozlamalari va xalqaro munosabatlarni shakllantirishga qanday hissa qo'shishini ko'rsatadi.

Частная оборонная промышленность и глобальная безопасность: роль корпоративной мощи в международных отношениях

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

частная оборонная промышленность, глобальная безопасность, корпоративная сила, международные отношения, торговля оружием, Lockheed Martin, BAE Systems, Rheinmetall, военные инновации, лоббизм, этические проблемы

Частная оборонная промышленность (ЧОП) изменила традиционную модель военной силы, основанную на государстве, и выступает ключевым участником в глобальной безопасности и международных отношениях. Такие компании, как Lockheed Martin, BAE Systems и Rheinmetall, являются не только производителями передового вооружения и оборонных технологий, но и влиятельными субъектами в государственной политике, торговле оружием и стратегических альянсах. В статье рассматривается роль корпоративной силы в международной безопасности, с акцентом на то, как ЧОП формирует глобальную стабильность, характер конфликтов и геополитическую конкуренцию. На основе анализа статистики торговли оружием, технологических инноваций, лоббизма и этических вопросов исследование определяет двойственную роль ЧОП: укрепление оборонного потенциала стран и одновременно постановку проблем подотчётности, прозрачности и применения частных военных сил. Исследование выявляет растущую взаимозависимость между государствами и недосударственными оборонными субъектами и показывает, как корпоративные подходы вносят вклад в формирование современных условий безопасности и международных отношений.

KIRISH

Zamonaviy global tartibda xususiy mudofaa sanoati (XMS) global xavfsizlikning an'anaviy modelini qayta shakllantirib, tobora muhim o'yinchilar sifatida paydo bo'lmoqda. Harbiy kuch va strategik qobiliyat ilgari milliy davlatlarning mutlaq sohalari hisoblangan bo'lsa hozir esa, sovuq urushdan keyingi davrda harbiy kuch va ko'pmillatli mudofaa korporatsiyalarining xususiylashtirilishi xalqaro munosabatlarga yangi o'lchovlarni kiritdi. Lockheed Martin, BAE Systems va Rheinmetall kabi kompaniyalar nafaqat ilg'or qurollar, samolyotlar va mudofaa tizimlarini ishlab chiqaradi, balki strategik qarorlar, qurol eksporti va hatto davlatlar o'rtasidagi ittifoqlarga ham bevosita ta'sir qiladi.

XMS larning ta'siri shunchaki harbiy texnika ishlab chiqarishdan tashqari ularning ta'siri juda kuchli. Xalqaro shartnomalar, texnologik rivojlanish, lobbichilik va strategik hamkorlik orqali ushbu korporatsiyalar xalqaro mudofaa strategiyalari va milliy xavfsizlik siyosatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ularning ishtiroki hisobdorlik, oshkoralik va harbiy salohiyatni xususiylashtirish etikasiga oid muhim savollarni tug'diradi. Bundan tashqari, XMS lar qurol savdosi, geosiyosiy manfaatlar va texnologik rivojlanish kesishadigan beqaror global bozorda faoliyat yuritadi va bu ularni xalqaro xavfsizlikni boshqarishda muhim manfaatdor o'yinchilardan biriga aylantiradi.

Ushbu maqola xususiy mudofaa sanoatining siyosiy, texnologik va iqtisodiy funksiyalari orqali xalqaro munosabatlardagi ta'sirini o'rganadi. Qurol savdosi statistikasi, korporativ strategiya va korporativ hokimiyat va davlat manfaatlari o'rtasidagi o'zaro ta'sir tahliliga asoslanib, tadqiqot XMS ning ikki tomonlama xususiyatini belgilab beradi: ular davlatning mudofaa salohiyatini mustahkamlaydi, shu bilan birga davlat suvereniteti va nazorati haqidagi an'anaviy tushunchalarni savol ostiga qo'yadi. Zamonaviy xavfsizlik dinamikasini va xalqaro siyosatning kelajagini baholash uchun ushbu xususiy kompaniyalarning o'zgaruvchan rolini tushunish muhimdir.

ASOSIY QISM

Xususiy mudofaa sanoatining global roli

Xususiy mudofaa sanoati (XMS) bugungi kunda dunyoning xavfsizlik landshaftida o'ziga xos muhim o'yinchilardan biridir. Lockheed Martin, BAE Systems, Rheinmetall va Northrop Grumman kabi yirik kompaniyalar nafaqat murakkab qurol tizimlarini ishlab chiqaradi, balki milliy mudofaa siyosati va xalqaro xavfsizlik siyosatini ham belgilaydi. SIPRI statistik ma'lumotlariga asoslanib, XMS lar global qurollar savdosining 60% dan ko'proq ulushi ularni hissasiga to'g'ri keladi va bu ularning xalqaro munosabatlar tizimida harbiy salohiyatning mustahkamlanishiga qo'shgan asosiy ulushini ko'rsatadi. Eng ilg'or texnologiyalar va ishlab chiqarish imkoniyatlarini nazorat qilish bilan XMS lar davlatlar o'rtasidagi strategik muvozanatni shakllantirishda, ayniqsa geosiyosiy beqaror bo'lgan hududlarda asosiy aktorlardir.

Strategik kuch va korporativ ta'sir

XMS lar ta'sir kuchini bir necha usulda amalga oshiradilar:

Lobbichilik va siyosatga ta'sir: Qo'shma Shtatlar va Buyuk Britaniya kabi mamlakatlardagi mudofaa firmalari hukumatlar bilan chambarchas bog'lanib, mudofaa xarajatlari, xaridlar siyosati va xorijiy harbiy yordamlarga ta'sir qiladi.

Iqtisodiy ko'lam : XMS lar katta mudofaa shartnomalari va chet el davlatlari bilan savdolar tufayli ikki tomonlama va ko'p tomonlama munosabatlarni o'zgartirishi mumkin. Misol uchun, Qo'shma Shtatlar mudofaa eksporti ittifoqlar yaratish va qaramlikni yaratish uchun qo'llaniladigan strategik diplomatiya vositasidir.

Texnologik ustunlik: Tadqiqot va ishlanmalarga sarmoya kiritish XMS ga kibermudofaa, uchuvchisiz transport vositalari va raketa texnologiyalari sohasida yetakchi bo'lish imkonini beradi, bu esa mijoz davlatlarni raqobatbardosh qiladi va global harbiy standartlarni o'rnatadi.

Qurol savdosi va global xavfsizlik oqibatlari

XMS lar so'nggi yigirma yil ichida eksponent ravishda ko'paygan global qurol savdosining asosiy o'yinchilaridir. 2023 yilda Lockheed Martin kompaniyasining qurol savdosi 14 milliard dollardan oshdi, BAE Systems esa xorijiy shartnomalardan 10 milliard dollardan ortiq mablag' oldi. Bunday sotuvlar ilg'or imkoniyatlarning yo'nalishini aniqlash orqali ziddiyat shakllariga ta'sir qiladi. Garchi u ittifoqchilarni tiyib turishni kuchaytirsam ham, mintaqaviy qurollanish poygasini ham kuchaytirib, Yaqin Sharq, Janubiy Osiyo va Sharqiy Yevropa kabi geosiyosiy taranglik bor hududlarda beqarorlikni keltirib chiqaradi.

Axloqiy, huquqiy va javobgarlik muammolari

XMS larning ortib borayotgan roli axloqiy va huquqiy savollarni tug'diradi:

Hisobdorlik: Xususiy sub'ektlar chegaralarni kesib o'tishlari mumkin, bu xalqaro huquq va qurollarni nazorat qilish bo'yicha shartnomalar samaradorligini murakkablashtiradi.

Axloqiy tashvishlar: urush zonalari va nodemokratik-repressiv rejimlarga qurol sotish foyda va javobgarlikka nisbatan axloqiy ikkilanishlarni keltirib chiqaradi.

Suverenitet: XMS lardan ko'proq foydalanish harbiy siyosatning an'anaviy davlat nazoratini buzishi, davlat va xususiy ta'sir o'rtasidagi chegaralarni yo'qotishi mumkin.

Innovatsiyalar va xavfsizlik dinamikasi

XMS lar texnologik o'zgarishlarning lokomativlari bo'lib, sun'iy intellekt, uchuvchisiz platformalar va kiber urush imkoniyatlarini yaratadilar. Bular odatiy urushlar jarayonini o'zgartiradi. XMS lar ilg'or texnologiyalarni harbiy harakatlarga tobora ko'proq integratsiyalashtirgani sayin, ular xalqaro xavfsizlikka ta'sir qilishda ahamiyati ortib boradi va xalqaro munosabatlarda muhim o'yinchilarga aylanadi.

XULOSA

Xususiy mudofaa sanoati (XMS) hozirgi kunda xalqaro munosabatlar va global xavfsizlikning asosiy ishtirokchilari bo'lib, an'anaviy davlatga yo'naltirilgan harbiy tartibni o'zgartirmoqda. Lockheed Martin, BAE Systems va Rheinmetall kabi kompaniyalar nafaqat ilg'or qurollarni ishlab chiqaradi, balki milliy xavfsizlik siyosati,

qurol savdosi va strategik hamkorlikni o'rnatadi. Ularning siyosiy, texnologik va iqtisodiy qudrati ularga davlatlar o'rtasida vositachi bo'lib xizmat qilish imkonini beradi, nizolar dinamikasi, mudofaa texnologiyasi va geoiqtisodiy muvozanatlarda muhim majburiyat yuklaydi.

XMS lar o'z mijozlari davlatlarining harbiy qudratini va texnologik qobiliyatini oshirsa ham, ularning o'sib borayotgan ta'siri chuqur axloqiy, huquqiy va javobgarlik muammolarini keltirib chiqaradi. Xususiylashtirilgan harbiy sanoat suverenitetni zaiflashtirishga, xalqaro huquqqa rioya qilishni murakkablashtirishga va mojarolar bo'lgan hududlarga qurol sotishda xavotirlarni oshirishi mumkindir. Shu bilan birga, ushbu kompaniyalar mustaqil tizimlar, kiber urush va ilg'or raketa texnologiyalari kabi sohalarda innovatsiyalarni olib boradi, bu esa zamonaviy mojarolar natijalariga tobora ko'proq ta'sir qiladi va global xavfsizlik yuzasidan bir qancha muammolarni yaratadi.

Xalqaro mojarolar kuchayishi va texnologiyalar rivojlanishi fonida, xususiylashtirilgan mudofaa kompaniyalari bilan davlatlarning aloqalari korporativ kuchning xalqaro xavfsizlikdagi rolini oshirib, global munosabatlarning doimiy elementiga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI :

1. **Lockheed Martin Corporation.** (2023). *Annual Report 2023*. Retrieved from <https://www.lockheedmartin.com>
2. **BAE Systems.** (2023). *Annual Report and Accounts 2023*. Retrieved from <https://www.baesystems.com>
3. **Northrop Grumman.** (2023). *Corporate Overview and Defense Programs*. Retrieved from <https://www.northropgrumman.com>
4. **SIPRI.** (2024). *Arms Transfers Database 2023*. Stockholm International Peace Research Institute. Retrieved from <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>
5. Gholz, E., & Press, D. G. (2020). *The Rise of Private Military Contractors in Global Security*. *International Security*, 44(3), 112–150.
6. Scahill, J. (2007). *Blackwater: The Rise of the World's Most Powerful Mercenary Army*. New York: Nation Books.
7. Avant, D. D. (2005). *The Market for Force: The Consequences of Privatizing Security*. Cambridge: Cambridge University Press.
8. Singer, P. W. (2003). *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*. Ithaca: Cornell University Press.
9. Harrison, T. J. (2016). *Defense Industries and Global Security: Corporate Influence on International Policy*. *Journal of Strategic Studies*, 39(5), 678–704.
10. Lai, B., & Meixell, M. J. (2019). *Ethics and Accountability in Private Defense Industries*. *Ethics & International Affairs*, 33(2), 155–178.
11. Krahmann, E. (2010). *States, Citizens and the Privatization of Security*. Cambridge: Cambridge University Press.
12. Bitzinger, R. A. (2021). *Defense Corporations, Innovation, and the Future of Warfare*. *Defense & Security Analysis*, 37(1), 1–18.